

זה: כיצד מפילים ארגז בדיוק על החוד כדי שיבקע. כמוכן, נכונו להם גם אכזבות; תמונת אישה מעורטלת על אריזת חבילה לא בשרה שתוכנה בסך הכל - טבעות לבונות מנוע...

כשהעבודה בפרדסי הסביבה פחתה והלכה, ניסו מוסדות הקבוץ המאוחד למצות את פוטנציאל שוק העבודה במישור הארצי. קבוצים שנחשבו יותר מבוססים או ששכנו במושבות בעלות שוק עבודה יותר גדול חויבו להפריש מספר מקומות עבודת חוץ לפלוגות הקטנות. בראש ועדת העבודה של הקבוץ המאוחד עמד אז בני מהרשק, חבר גבעת השלושה, שכאריק שרון אחריו, דגל באקטיביזם כובש וראה בשוק העבודה הארץ-ישראלי את שטחי הצייד הפרטיים שלו.

אך בינתיים ארע משהו בארץ. עם התבססות רומל בצפון אפריקה, התחילו הבריטים להזרים כוחות גדולים לאזור, לא רק מאנגליה אלא גם מאוסטרליה ודרום אפריקה. לצבאות אלו הוקמו מחנות בארץ ישראל. מחנות גדולים, עם מבנים מבנייה קשה וצריפים אין ספור, רשת כבישים פנימית ותשתית גם לשדות תעופה. עבודות אלו נמסרו לקבלנים בארץ, יהודים כערבים. החברות הקבלניות היהודיות הבולטות היו סולל בונה ודיסקין. את כוח העבודה סיפקו לשכות העבודה המקומיות שהיו בפיקוח מרכז העבודה של הסתדרות העובדים. העבודה חולקה על פי מפתח ארצי - האבטלה לא היה נחלת הקבוצים בלבד, אלא רבצה במידה רבה יותר על הערים הגדולות.

הקבלנים הגדולים הקימו מחנות אהלים לפועלים היהודים באתרי הבניה השונים (לרוב בדרום הארץ). מאחר ובתחילה הביקורת על מספרי הפועלים לא הייתה קפדנית ביותר, בני מהרשק שלח לכל מקום עבודה מספר אנשים כפול מההקצבה שהוענקה לזרם הקיבוצי באתר בנייה מסויים (בארץ ישראל תמיד הכל מתחלק לפי 'זרמים') בהנחה, שאיכשהו כולם יתפתלו ויכנסו לעבודה. 'אקטיביזם' מעין זה של בני מהרשק זכה בהערצה רבה מצד מוסדות הקבוץ המאוחד - מרכז העבודה לא ראה במשחק זה אלא רמאות והעמידה לקבוץ המאוחד אולטימטום: להחזיר כל עובד בלי אישור שמי, באיום הרחקה מיידית של התנועה ממסגרות ההסתדרות.

החברים שעבדו במרחקים הוחלפו לעתים מזומנות, אם לא הייתה להם קביעות במקום עבודתם. כך היה בסדום. העובדים עבדו שלושה שבועות רצופים ואז נסעו לחופשה של שבוע ימים הביתה. הסיבה לסידור זה היו קשיי התחבורה. מירושלים הגיעו עד לקליה (צפון ים המלח) בנסיעה פחות או יותר סדירה, אך משם לסדום אפשר היה להגיע רק בסירת המנוע של חברת האשלג, נסיעה שארכה כתשע שעות; נסיעה הביתה לסוף שבוע לא הייתה אפוא בגדר האפשרי. בבית הערבה, שלא מזמן עלתה על הקרקע סמוך לקליה, היו לקבוץ 'מחר' שניים או שלושה מקומות עבודה קבועים ובעבודות 'כיבוש' בלבד. חברים אלו הוחלפו מידי חודש.

עבודת חוץ מסוג אחר הייתה ה'הכשרה', למטרת התמחות בענפי החקלאות השונים, שקבוץ מחר יהיה זקוק להם עם עלייתו על הקרקע, אי פעם, בעתיד. התמחו בכל ענפי המשק האפשריים, פלחה ומספוא, רפת ולול, מטע וכרם, גן ירק. זאת במשקים הותיקים, בהם ענפים אלה היו קיימים. למשקים עצמם ה'הכשרה' מלאה אותו צורך כ'מתנדבים' בימינו: היא סיפקה כוח עבודה זול - בתמורה ללינה וכלכלה. תפקיד דומה מילאה גם ה'הסתכלות', ובאותם תנאים. גנות או מורה עם גמר הסמינר, מחסנאית בגדים או אקונומית, עשויות היו להשלים את ידיעותיהן בדרך מועילה (למשק המעסיק) זו.

בקיץ 1940 הצטרפה לקבוץ מחר קבוצת נוער שהתחנכה בעין חרוד. הקבוצה הייתה רובה ככולה ממוצא גרמני ואוסטרי - כ-25-20 בחורים ובחורות. אחדים אמנם נשרו מיד; אחת הבחורות חזרה לעין חרוד ונישאה שם לחבר המשק. עבור המשק העתידי של קב' "מחר" הקבוצה היוותה תוספת כוח רצינית, כי רוב חבריה התמחו בענפי החקלאות השונים; לפלוגת העבודה הנוכחית הם היוו, בשלב זה, עוד פיות שצריך להאכיל. בספטמבר יצאתי עם שניים מהם להחליף חברים, שעבדו בבית הערבה, בצפון ים המלח.

הוצאות נסיעה, אפילו למטרת עבודה, היוו תמיד בעיה רצינית לפלוגות העבודה. לכן ניסו החברים לרוב את מזלם ב'טרמפי' (היה חבר קב' "מחר", שנכנס פעם לאוטובוס אגד בטענה, שהוא פטור מתשלום דמי הנסיעה בהיותו חבר פלוגת עבודה), לא תמיד בהצלחה, ומסע כזאת היה עניין מייגע. לכן איני